

JOAN MAURÍ i ESPADALER

“L'estil és l'home”.

Buffon.

Em cita una frase de Francesc Cambó quan estava aquest a l'Argentina: “*En l'art com en la política, el més important són els matisos*”. L'empro expressament per perfilar el personatge, puix és, tal vegada, la que em donarà més accessibilitat pel propòsit.

Voldria, doncs, saber matisar-lo. Harmonitzar els aspectes d'ell amb la gradació pròpia del matís. Sabem que aquest va dels tons clars als foscos. Doncs bé, parlar llargament amb Joan Maurí, el matís pren la direcció contrària: dels foscos es van graduant als tons clars.

Quan has parlat abastament amb ell, veus millor la seva densa complexitat en una altra claredat.

Goethe, deia: “*Per conèixer la gent has d'anar a casa seva*”. O sigui, per conèixer l'artista, res millor que entrar al seu estudi, al seu taller, al seu lloc de treball. Aquest és el meu sistema, però he quedat sorprès. Joan Maurí m'ha demanat que ho faci amb tres sessions. (Un criteri d'artista del retrat, que fins i tot ho vol establir en altres aspectes del seu afer).

No m'ha sorprès, doncs, que, quan li he citat algunes frases cèlebres, hagi escollit la més sintètica, la que hom ha repetit vegades i vegades, però que, indiscutiblement, té una percepció definitiva i concluent: l'estil és l'home. Joan Maurí és l'estil.

Voldria tenir a l'abast algunes crítiques que hom li haurà dedicat al llarg de la seva projecció artística. Però confessa que ha estat un descuidat en aquest sentit. ¿Es home poc amant del “què diran”? Jo no diria tant. Quan l'artista té la íntima consciència d'una estricta fidelitat amb sí mateix, crec —així ho confeso— es despreocupa de qualsevol crítica, i no per desatenció a ella, que quedi clar.

Maurí Espadaler, em confessa que, la seva aspiració, sentida ja de ben jove, és la d'ésser un clàssic del seu temps.

Com artista, sent preferentment la pintura mural.

A la catedral de Solsona va pintar un mural d'uns 10x20 metres, a l'altar lateral dedicat a Sant Antoni de Pàdua. Ho feu l'any 1945. El citat mural representa tres passos del Sant.

Un temps després realitzà el plafó de Sant Agustí i l'altar de Sant Josep de Calasanç a les Escoles Pies de Sabadell, amb la col·laboració del escultor Juventeny, i, l'any següent, realitzà dos plafons de Sant Roc i Sant Sebastià per la Casa de Caritat.

L'any 1933 exposà, per primera vegada, en una col·lectiva de companys de la Llotja, a Barcelona.

El mateix any, exposà a l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell, on va tenir favorable acollida la seva obra. Fou per ell un gran honor poder comptar com a primer comprador de les seves obres, Joan Llonch i Salas, l'il·lustre pròcer darrerament traspasat.

El 1943, exhibí a la Sala Art, on actualment l'ocupa el Reial Cercle Artístic, de Barcelona, en el carrer dels Archs.

I altres exposicions, la majoria a la seva nadiua ciutat.

Va néixer el 28 de Febrer de 1913, en el n° 37 del carrer Casanovas, en el mateix carrer on, 32 anys abans, havia nascut l'il·lustre Pau Vila.

Fou alumne dels GG. Maristes. El seu primer professor de dibuix fou Mn. Josep M.ª Bosch. Tenia, llavors, onze anys. Als 14 anys, presentà uns treballs artístics a Llotja del Mar, i fou admès. Això era el 1927 i va estar-hi fins el 1933. Va ésser deixeble dels artistes pintors Felix Mestres Borrell i Francesc Labarta Planas.

Tenia 13 anys quan va participar a un concurs de cartells a Reus, en les “Fires i Festes”. El primer premi fou adjudicat a l'excel·lent cartellista Josep

Morell. Casualment el cartell del jove Maurí estava penjat al costat del guardonat.

Quan anà a Reus a recollir la seva obra, en el local hi havia uns senyors que li observaren que "no hi havia classe".

- Es que vinc a recollir la meua obra -els digué.

Se l'emportà sota el braç, i sortí del local junt amb la seva mare que l'havia acompanyat, mentre aquells senyors havien quedat sorpresos de l'incipient artista, encara vestit amb calces curtes..

L'any 1956, per tercera vegada —puig tant la primera com la segona convocatòria—, fóren declarades desertes, es convocà el concurs per decorar el Teatre Reial de Madrid, a fi de completar la seva restauració. Amb molta il·lusió es preparà Maurí Espadaler, realitzant unes excel·lents obres en les tres convocatòries.

Però en el darrer d'aquests projectes presentats, certament el de més esforç d'expressivitat, hi ha una cruïlla de llums d'un simbolisme adient, en el que es representa la dansa clàssica, lligada amb el tema central de "El Sombrero de Tres Picos", de Falla, la Comèdia i la Tragèdia. Tota l'obra desenvolupada en un plantejament estètic notable. Hi ha el connubi de creativitat i art.

També participà a un concurs internacional de Lugano. Consistia a presentar projectes de vitralls per decorar una gran paret de l'església de Sant Nicolau de la Flue. Aquesta composició versava sobre la història de l'Antic i el Nou Testament.

Contemplant aquesta obra-projecte, hom es referma en la convicció de la força curosa i docta del nostre artista.

Empro ací unes paraules de Joan Garriga sobre Maurí: "...posseeix una profunda preocupació pels problemes estètics." Això és, ensems que aquest "persistent estudi dels mateixos ha motivat que supervaloritzi, de forma intel·lectual, la seva obra, inclús, en alguns casos, a expenses de l'emoció sentida".

En l'Art Sabadellenc, d'Andreu Castells, referint-se a Maurí, diu: "Es líric, barroc", i "amant de l'ordenació de les coses", i que també "admira la grandiloqüència i Velàzques per la seva simplicitat".

Era l'any 1931 quan es celebrà l'Exposició de Montserrat vista pels artistes catalans. Joan Maurí concursà a ella, aportant-hi dues obres. Crec que ell, si més no, pensaria i diria com el poeta: "Jo també tinc el meu cor/ cobert d'una gran muntanya/ d'arestes i de cinglars/ d'anhels i de cobejances,/ que s'enfilen cel amunt,/ més alts que una gran volada". (Mn. Geis).

Durant el seu allotjatge en una petita cel·la del recinte montserratí, treballant en les seves composicions, es complaïa escoltant el repic de les campanes del monestir.

Quan parla d'elles, de les seves metàl·liques veus, sembla talment que torni a oir-les, adoptant un aire místic.

-Amb Mossén Ernest Mateu havíem parlat algunes vegades del llenguatge de les campanes -fa recordança.

Escau dir que, Joan Maurí, feu un dibuix-retrat de Mossen Ernest de cos present, dins la quietud i solitud del temple de Sant Salvador. L'últim retrat de Mossén Ernest.

Molts anys ha, l'havia dibuixat —a la mina de plom—, quan ambdós eren joves.

Quan escoltaven, o parlaven, del llenguatge de les campanes...

En el seu estudi —ple i complexe— té un doll d'obres. N'hi ha de les seves primeres èpoques. Guarda una ben assortida mostra del seu cicle artístic, del seu afer.

L'evolució és evidentment progressiva, però sense marxar dels camins inicialment empresos. Hi ha tal volta una "doctoració", un refinament, un mejor entreteniment delectiu, reflexiu, o, si més no, més madur.

Joan Maurí, a més, és un conversador dotat. Il·lustrat, documentat, esmerçat en tota la projecció i relació humana i artística. Hom diria d'ell que podria ésser, més que un diletant, un lletrat de l'art, i majorment de l'art pictòric.

Home memoriós, de riques i puntuals cites amb les que pot amenitzar una dissertació extensa i substancial, no-

drint-la de múltiples anècdotes.

Ensems hom ha dit d'ell que hauria tingut d'ésser un professor de l'Art.

Joan Maurí és artista amb un esperit inquiet. Està a la percaça de noves expressions sensitives.

Té un culte a la moralitat; té un pudor notabilíssim. Aquesta mateixa actitud fins i tot li serveix per condicionar-se. Ell, a més de tenir un gran món interior, que no frena pas del tot a comunicar-lo, guarda, evidentment, els seus secrets. Secrets tal volta atresorats dins d'una percaça d'investigació. Ell —qui ho diria— és home de misteri. Bé, jo diria que de misteri científic.

Joan Maurí és, en fi, sorprenent. Diré més: dona sorpreses...

Hom situa Maurí —repetim-ho—, en una càtedra de pintura, explicant exhaustivament, davant els alumnes, les seves experiències i els coneixements que té de l'art. Hom creu, de veritat, que hi ha una gran part de raó, si més no, tota.

En el seu estudi té uns grans miralls. Aquests em fan recordar les explicacions amb què Leonardo da Vinci, en la seva Estètica, alligona: "Has de prendre el mirall per mestre —parlo d'un mirall pla—, perquè sobre la seva superfície les coses puguin assemblar-se en moltes parts a la pintura".

Crec que Maurí ha tingut algunes vegades molt present aquest concepte del genial da Vinci: "El mirall i la pintura mostren les imatges de les coses envoltades en hombra i llum; una i altra apareixen bastant més enllà de les seves superfícies".

Els seus últims quadres tenen una elaboració primmirada. Algunes obres guarden una beatífica serenor.

He vist alguna obra seva, llargament, amb complaença, i en el paisatge hom sent que desitjaria estar "estirat damunt l'herba del marge, fonent-se de dolçor..."

La caricatura que reproduïm la va realitzar Emili Hierro a finals del 1979, en una visita que vàrem fer a l'amic Joan Maurí, greument malalt. Es una primícia que oferim als nostres lectors d'un llibre que contindrà altres caricatures, ja realitzades o en projecte. Llibre que preparem (Emili Hierro i Joan Cuscó), destinat a ésser publicat a la primera avinentesa.

PERFIL

Figura acurada.
 Una allisada d'albicants cabells en la testa clàssica.
 Front ample com el confi
 Cisellat.
 Efervescent.
 Retòric.
 Hel·lènic.
 Posseix la ductilitat del verb exhaustiu, àdhuc acadèmic i científic.
 Sincer.
 Radical.
 Un esperit selecte de manera, no amanerada, que el transmet als seus quadres amb una sensibilitat exquisida.

questionari » proust«

- El principal tret del meu caràcter?
- La bonhomia.
- La qualitat que prefereixo en un home?
- La bonhomia.
- La qualitat que prefereixo en una dona?
- La bonhomia.
- Allò que més estimo en els amics?
- La lleialtat.
- El meu principal defecte?
- La bona fe.
- La meva ocupació preferida?
- L'art.
- El meu somni de benestar?
- Una indeclinable dedicació a l'art.
- Quina fóra la meva pitjor desgràcia?
- Sobreviure vitalment, però descerebrat.
- Què voldria ser?
- Molt millor del que sóc.
- On desitjaria viure?
- Em conformo amb Sabadell, a la que estimo de cor, perquè és la ciutat on he nascut.
- Quin color preferixo?
- Tots.
- Quina flor prefereixo?
- Totes.
- Quin ocell prefereixo?
- Tots.
- Els meus autors preferits?
- Si és referent als literaris, és llarga la nòmina d'autors catalans, castellans, francesos, anglesos, alemanys, etc. dels que he pogut gaudir-me.
- Els herois de ficció?
- No he cregut mai en les ficcions.
- Les meves heroïnes de ficció?
- La mateixa resposta anterior.
- Els meus compositors preferits?
- No tinc estrictes preferències. Breument, entre altres, uns pocs: Bach, Mozart, Beethoven, Shumann, Chopin, Albèiz, Falla...
- Els pintors predilectes?
- Són varis, però citaré també uns quants: Velàzques, Ticià, Rembrandt, El Greco, Veronés, Tiépolo, Goya, Manet, Rosales, Fortuny, etc. etc.
- Els meus heoris de la vida real?
- Les mares i esposes exemplars i que soterradament són causa de que no es desplomin les famílies.
- Les meves heroïnes històriques?
- Citaré per abreujar solament una i molt important, a fé de Déu: Maria de Nazaret, Mare aquí en la terra del Crist redemptor, immortal!
- Els noms que prefereixo?
- Tots em semblen bé, si expresen o signifiquen bones i belles coses.
- Què detesto més que res?
- La maldat en tots els seus matissos i vertents.
- Com m'agradaria morir?
- En gràcia de Déu.
- (Així sia).